

Природні комплекси Чорноморського біосферного заповідника

З. В. Селюніна

Чорноморський біосферний заповідник; scirtopoda@mail.ru

Протягом останніх 50–60 років внаслідок інтенсивного господарського освоєння регіону за межами заповідника відбулася докорінна антропогенна перебудова природних ландшафтів. Не зважаючи на це, суходільні ділянки заповідних цілком зберегли свої визначальні ідентифікаційні властивості.

Природно-аквальні комплекси Тендрівської та Ягорлицької зберегли своє надзвичайне значення як місця проживання водоплавних та коловодних птахів, рідкісних та промислових видів риб, відповідну кормову продуктивність та захисні властивості.

До основних цінностей Чорноморського біосферного заповідника належать, в першу чергу, різноманітні природні комплекси, це: • зональний варіант приморського галофітного типчаково-полинного степу; • природно-аквальний ландшафтний комплекс мілководних морських заток; • острівні природні комплекси з масовим гніздуванням водоплавних та коловодних птахів; • літорально-прибережні комплекси; • азональний лісостеповий комплекс на Нижньодніпровських пісках.

Кожен з цих комплексів характеризується відповідним фауністичним комплексом. Найбільш різноманітний теріологічний комплекс існує на лісостепових заповідних ділянках, що розташовані на аренах Нижнього Дніпра – щорічно тут відмічається від 38 до 42 видів ссавців. Незначний видовий склад наземних хребетних мають острови: від 12 видів ссавців (о. Тендра) до 2 видів (о-ви Бабін, Смалений, Орлов).

Основні природні цінності природних комплексів, що охороняються:

Типовість. Степові, лісостепові, острівні та прибережно-літоральні комплекси мають велике еталонне значення для Північно-Чорноморського регіону як фрагменти екосистем, що внаслідок антропогенної трансформації зникли повсюдно, крім заповідних територій.

Унікальність обумовлена сполученням зональних (степових), інтразональних (літоральних, прибережно-морських, острівних) та азональних (лісостепових) компонентів в межах однієї території.

Рідкісність. Значна кількість рідкісних та ендемічних видів зумовлює величезну цінність гено- і ценофонду заповідних екосистем. Серед ссавців більш третини видів мають охоронний статус.

Вразливість природних комплексів заповідника зумовлена тривалим зовнішнім антропогенним впливом на суміжних територіях, недосконалістю територіальної структури.